

BOŽO RUSTJA:
OGNJIŠČE

MATEJA GOMBOC

Zavladati vetru

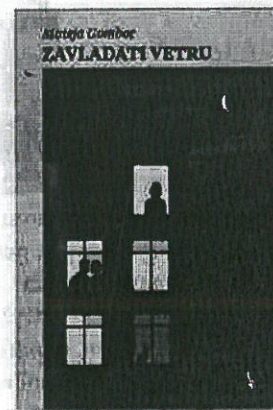
»Jaz ne znam pisati drugače kot tako, da me zgodba v trenutku nagovori in mi potem ne da spati. Ne znam biti moderna, presenetljiva, suho objektivna, nihilistična.« Tako se na začetku zgodbe *Rokopis* predstavi pisateljica Mateja Gomboc v svoji novi knjigi *Zavladati vetru*, zbirki kratkih

zgodb, v katerih »kot osrednje junakinje nastopajo ženski liki različnih starosti, izvora, prepričanj, usod in prizadevanj«, kot je v poglobljeni spremni besedi zapisala Ignacija Fridl Jarc, urednica ugledne založbe Slovenska matica, ki je knjigo izdala v obnovljeni zbirki Knezo-va knjižnica.

»Snovi za svoja dela pisateljica ne išče,« beremo na zavihku zaščitnega ovitka. »Življenje se ponuja smo po sebi. Mimobežen pogovor,

zguban obraz na oknu, samotna ženska na peronu, prestrašene oči ... ji nosijo zgodbe, ki hočejo biti napisane. Ker ne more potovati v času, čas potuje v njej. Skoznjo gredo usode, ki jih zaznava z vso občutljivostjo, in v njej puščajo pečat. So resnične, čeprav se morda še niso zgodile.«

Urednica v svoji spremni besedi pove, da je bila na Slovenskem »ženska literatura« dolgo časa postavljena. Dela pisateljic so »večinoma ocenjevali

Slovenska matica, Ljubljana 2024, 254 strani, cena trda vez. 29 €

MARINA SILVESTRI

Zeleni jantar

»Ko sem se danes zbudila, sem pomislila na vse zastave, ki jih je Elvira videla v svojem življenju. Rodila se je v Avstrijskem cesarstvu, ki je kmalu postalo Avstro-ogrsko. Zatem je bila najprej državljanka Kraljevine Italije, nato pa Jugoslavije. Poznala je rdečo-belo avstrijsko zastavo,

črno-rumeno zastavo Habsburškega cesarstva, italijansko trobojnico ter modro-belo-rdečo Socialistične federativne republike Jugoslavije z rdečo zvezdo maršala Tita na sredi. Ta zastava je plapolala na drogu beneške občinske palače v Izoli, kjer je Elvira preživljala svoje poslednje dni.« Tako je neke v sredini svoje zelo zapletene pripovedi, kate-re glavna oseba je Elvira, zapisala Marina Silvestri,

pisateljica in televizijska novinarka. »Elvirina zgodba me je poiskala in v meni je zrasla želja, da jo ponovno sestavim, zato da bi razumela. Tudi samo sebe. Brskala sem po arhivih, pregledovala dokumente in prebirala besedila, ki so mi pomagala, da se vživim v njeno družbeno okolje in v njen vsakdanjik. Za pomoč sem prosila prijatelje in zgodovinarje. Obiskala sem kraje, ki so ji bili domači.«

Mohorjeva družba, Gorica 2024, 160 strani, cena mehka vez. 17 €

DRAGO JANČAR

Zakaj pisati

»Vsak človek, pa naj bo Einstein ali ovčji pastir, kdaj pogleda v nebo in se vpraša: Kdo sem, kaj je vse to? Literatura je bila zmeraj povezana s temeljnimi človekovimi vprašanji. V nasprotju z religijo, ki je imela končne odgovore, je literatura postavljala vprašanja, dvomila, iskala, se ukvarjala z

detalji, govorila konkretno, skušala opisati in razmeti krhko in minljivo človeško eksistenco tudi v mikrokozmosu, ki ni nič drugega kot kozmos. Zato močno upam, da bo literatura s svojimi zgodbami in svojo estetiko še naprej opozarjala na celovita in bistvena vprašanja našega obstoja.« S temi mislimi Drago Jančar, ki je napisal celo goro knjig, ki vabijo k razmišljanju, nekako odgovarja na vprašanje *Zakaj pisati*,

kot je naslov uvodnega eseja in same knjige. V zapisu *Pismo o literaturi, demokraciji in Evropi* navaja spoznanje Jacquesa Delorsa, arhitekta evropskega združevanja, da je samo politično in ekonomsko poenotenje premalo za dolgotrajnejši obstoj združene Evrope. Evropa potrebuje dušo. Jančar sprašuje: »Ali ni prav umetnost, predvsem literarna umetnost, pogosto kritična, dvoumna, negotova, neprijetna, tista

Slovenska matica, Ljubljana 2024, strani 190, cena trda vez. 25 €